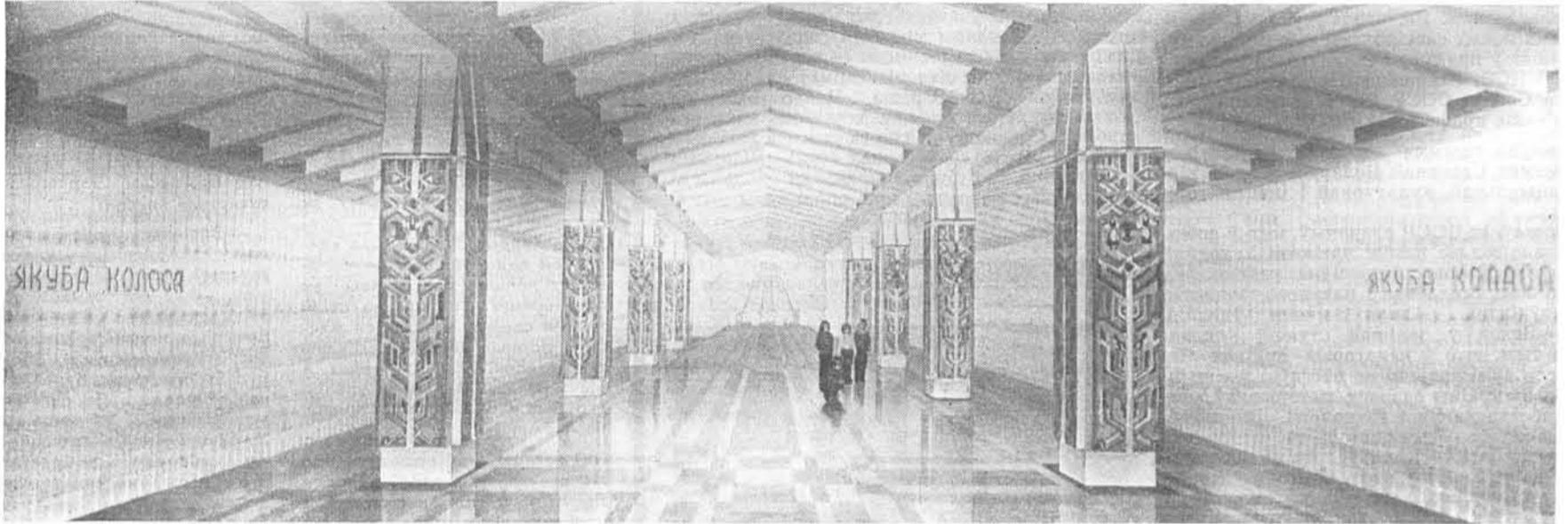

Голас Радзімы

№ 14 (1740)
8 красавіка 1982 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Мінскія метрабудавуцы абавязаліся завяршыць пракладку першай чаргі падземкі да 3 ліпеня 1984 года — к саракагоддзю з дня вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Цяпер усе работы на метрапалітэне вядуцца строга па запланаванаму графіку. Нядаўна ажыццёўлена збойка перагонных тунеляў паміж станцыямі «Інстытут культуры» — «Плошча імя Леніна».

НА ЗДЫМКУ: так будзе выглядаць станцыя «Плошча Якуба Коласа» пасля завяршэння будаўніцтва першай чаргі метро; выдатна працуе на мінскай падземцы бригада праходчыкаў участка № 8 «Мінскметрабуда».

Фота П. КАСТРАМЫ.

падзеі · людзі · факты

ВЫСТУПЛЕННЕ
ПРАДСТАЎНІКА БССР

У Жэневе працягвае работу XXXVII сесія Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН (ЕЭК). Выступаючы на пленарным пасяджэнні, кіраўнік дэлегацыі Беларускай ССР намеснік старшыні Дзяржплана БССР А. Калошын падкрэсліў, што цяперашняе міжнароднае абстаноўка патрабуе супрацоўніцтва ўсіх дзяржаў у імя вырашэння мірных канструктыўных задач, якія стаяць перад чалавецтвам. Ён адзначыў велізарную важнасць новых савецкіх мірных ініцыятыў, выказаных у прамове Генеральнага сакратара ЦК КПСС, Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. І. Брэжнева на XVII з'ездзе прафсаюзаў СССР.

Прамоўца таксама спыніўся на вялікіх дасягненнях Савецкай Беларусі ў эканамічнай, сацыяльнай, культурнай і іншых галінах.

Прадстаўнік БССР адзначыў, што ў апошнія дзесяцігоддзе паміж краінамі Усходняй і Заходняй Еўропы інтэнсіўна развівалася эканамічнае, гандлёвае і навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва. Аднак цяпер гандаль Усход—Заход у значнай ступені ўскладняецца тым, што ў некаторых краінах Захаду ёсць абмежаванні на пастаўкі ў сацыялістычныя краіны шэрагу матэрыялаў, машын, абсталявання і тэхналогіі. Эканамічныя «санкцыі» Вашынгтона не адзін раз аб'яўляліся ў мінулым, але гэта не перашкодна для Краіне Саветаў ператварыцца ў магутную індустрыяльную дзяржаву.

Прадстаўнік БССР даў рашучы адпор спробам дэлегацыі ЗША і некаторых іх партнёраў па НАТО ўмешвацца ва ўнутраныя справы ПНР, якія парушаюць Статут ААН і нормы міжнароднага права, а таксама спыніўся на важнейшых задачах, што стаяць перад ЕЭК, асабліва адзначыўшы неабходнасць правядзення агульнаеўрапейскіх нарад на высокім узроўні па праблеме энергетыкі і транспарту.

НАСУСТРАЧ ЮБІЛЕЮ

ДЗІМІТРАВУ
ПРЫСВЯЧАЕЦЦА

Падрыхтоўцы да 100-годдзя з дня нараджэння вялікага сына балгарскага народа, выдатнага дзеяча міжнароднага камуністычнага і рабочага руху Георгія Дзімітраву было прысвечана расшыранае пасяджэнне праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка-балгарскай дружбы (ТСБД), якое адбылося ў Мінску.

У гарадах і вёсках рэспублікі пройдуць урачыстыя сходы і вечары савецка-балгарскай дружбы, будуць арганізаваны фота- і кніжныя выстаўкі, прачытаны лекцыі і даклады, адбудзецца тыдзень балгарскага кіно.

За заслугі ва ўмацаванні дружбы паміж балгарскім і савецкім народамі Беларускае аддзяленне ТСБД узнагароджана Ганаровай граматай Усенароднага камітэта балгара-савецкай дружбы.

НОВЫЯ ВЫРАБЫ

УНІВЕРСАЛЬНЫ
ПАГРУЗЧЫК

Серыйны выпуск універсальнага бульдозера-пагрузчыка асвоены мінскім навукова-вытворчым аб'яднаннем «Дармаш». Ён забяспечаны наборам зменных прыстасаванняў, якія дазваляюць выконваць розныя пагрузачна-разгрузачныя работы — землярыяныя, мантажныя і іншыя.

Лёгкая вага, вялікая маневранасць, высокая ступень уніфікацыі вузлаў і дэталей новай машыны дазваляюць ёй быць добрым памочнікам пры будаўніцтве новых дарог, жывёлагадоўчых комплексаў.

Удзельная металаёмкасць гэтай машыны ў адносінах да аб'ёму пагрузачна-разгрузачных работ у паўтара раза меншая, чым у аналагічных вялікіх пагрузчыкаў.

АДКАЗНЫ ЗАКАЗ

На Пінскім суднабудаўнічым-суднарамонтным заводзе пабудавана новае судна для тэхнічнага абслугоўвання несамаходнага флоту. Гэты доследны ўзор пакуль не мае сабе роўных як у айчынным, так і замежным суднабудаванні.

Усяго некалькі месяцаў спатрэбілася калектыву прадпрыемства, каб выканаць гэты заказ. Нягледзячы на вялікі аб'ём работ (па працаёмкасці судна прыкладна раўняецца будаўніцтву чатырох-пяці трохсотсільных буксірных цеплаходаў), рабочыя, інжынеры і служачыя паспяхова справіліся з пастаўленай перад імі задачай. Аб гэтым сведчыць і высокая адэнка, дадзеная спецыялістамі ў час прыёму навінкі.

ПРАПАНАВАЛІ ВУЧОНЫЯ

ТАННА І ТРЫВАЛА

На Гродзенскім заводзе карданых валоў рэкамендацыі вучоных дапамаглі перайсці на літыя штампы. Падобнай вытворчасці ў рэспубліцы не было. Супрацоўнікі навукова-даследчага інстытута тэхналогіі аўтаматэльнай прамысловасці распрацавалі тэхналогію вытворчасці складанай аснасткі. А спецыялісты другога інстытута — «Гіпрааўтаном» спраектавалі ўчастак для вырабу літых штампаў. У канцы мінулага года тут пачалі выпускаць літыя штампы. Іх перавага перад каванымі ў трываласці. Тэрмін службы павялічыўся ў 2—3 разы. Цяпер завод на кожным літым штампі эканоміць каля ста рублёў. Сабekoшт каванага штампа быў 210 рублёў, літога — у межах сотні. Эканомія дасягаецца за кошт скарачэння колькасці механічных аперацый пры апрацоўцы штампа.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

Больш 200 тысяч кубаметраў драўніны рыхтуе штогод для дрэваапрацоўчай прамысловасці калектыв Гродзенскага леспрамгаса. Важкі ўклад у гэты працоўны поспех уносяць нарыхтоўчыкі Азёрскага лесаўчастка.

НА ЗДЫМКУ: начальнік Азёрскага ўчастка Сяргей ХОХА (справа) і трактарыст Іван МЯЛЕШКА.

Прышла вясна. Шмат цяпер клопатаў у механізатараў-аграхімікаў Дзяржынскага раённага вытворчага аб'яднання. Яны завоззяць у калгасы і саўгасы мінеральныя ўгнаенні, вапну, дастаўляюць тарфакрошку. На гэтых важных сельскагаспадарчых работах занята больш 50 аўтамашын і трактароў.

НА ЗДЫМКУ: на раённай базе хімізацыі. Праўніка агрэгатаў РУП-8 вапнавымі матэрыяламі.

◆ Ва ўсходнім прамысловым вузле Брэста ўзводзіцца новае прадпрыемства — завод буйнапанельнага домабудаўніцтва. Ён размясціцца на плошчы больш чым 15 гектараў. Магутнасць новага завода — 120 тысяч квадратных метраў панелей у год.

◆ Гаспадарамі незвычайнага ангара ў саўгасе «Сялюты» Віцебскай вобласці сталі агароднікі. У гэтым эксперыментальным зімовым агародзе атрыманы багаты ўраджай агуркоў. Плёначная цяпляца пабудавана з мясцовых матэрыялаў, асноўнымі з якіх з'яўляюцца драўляныя бэлькі ды металічныя ўмацаванні. Купал агарода добра прапускае сонечныя прамяні. Глеба падаграецца, аўтаматызаваны паліў.

Вопыт будаўніцтва такіх ангарных цяплиц беларускія спецыялісты перанялі ў ленинградскіх калегаў, удасканалішы канструкцыю. У якасці галоўнага каркаса прымянілі арку з домам, што дало магчымасць зменшыць расходы на будаўніцтва, падоўжыць тэрмін службы плёначнага пакрыцця.

КУРСАМ МІЖГАСПАДАРЧАЙ

КААПЕРАЦЫІ

КАЛІ СКЛАСЦІ
НАМАГАННІ...

НЕЯК у службовай камандзіроўцы ў адным з раёнаў Гродзеншчыны я спыніўся на начлег у свайго інстытуцкага таварыша, загадчыка фермы Віктара Раманюка. За вячэраю ён і кажа мне:

— Знаеш, да нас у сяло амерыканец прыехаў... Ну, як бы табе гэта сказаць — дзядзька Хвядос. Яшчэ перад вайной ён падаўся за акіян у пошуках лепшай долі. І вось, як прызнаецца цяпер, на схіле жыцця свайго, наважыўся мясціны родныя наведваць. Цікавыя такія дзядок. Хоць і ў гадах, а яшчэ рухавы. Вось і ж уразілі яго быт наш, калгас... Хочаш, пазнаёмлю?

Я пагадзіўся. І вось назаўтра мы заехалі да сваякоў Хвядоса Лапуцькі, у якіх ён гасцяваў. І прапанавалі яму па фермах калгасных паездзіць ды на палетках пабываць.

— Ферма ў нас на ўскрайку сяла, 800 галоў кароў утрымліваем, — хваліўся мой таварыш. — А свінагадоўчы комплекс! Лепшы ў раёне, бадай. Па паўтары тысячы тон мяса і па пяць тысяч тон малака штогод прадаём...

— О, ахвотна веру, — ускінуўшы палец кверху, шчыра ўсміхаўся Хвядос Лапуцька.

Падарожнічаючы з намі па калгасу, ён раскажаў, што там, у Злучаных Штатах, пражыўшы амаль 40 гадоў, ён нічога толкам не ведаў пра Беларусь, пра землякоў сваіх.

— Нават смешна падумаць — адна хлусня. Усё сяло ва-

ша... наша прайшоў я. І прызнаюся: сэрца шчымяла... Не зразумець вам гэтага. Машыны, матацыклы... А школа якая, Дом культуры... Там, за акіянам... Аб калгасам нам гаварылі, маўляў, сяляне на работу пад прымусам ходзяць... Несветная хлусня!

— Вось-вось, і раскажыце панам заморскім, — узрушана гаварыў Віктар, вяртаючыся дамоў, — як мы жывём сёння, які ў нас калгас... Самі, нябось, бачылі, колькі трактароў у нас, машын розных... Збожжа, бульбу, кукурузу, буракі тэхнічнай убіраем. На фермах — механізацыя і аўтаматызацыя. У банку мільён грошай. Усе мы працуем добраахвотна. Ніхто нікога не прымушае. У перспектыве ж...

Цяжка было, мусіць, Хвядосу Лапуцьку разабрацца ў тых перспектывах, якія адкрываліся перад яго землякамі ў бліжэйшыя гады. Але па ўсяму было відаць, што ён быў рады і таму, што яны мелі. Прызнацца, нам таксама было прыемна: калгас уразіў гасця. Не ведаю, як склаўся далейшы лёс Лапуцькі, але кожны раз, калі бываю па справах у працоўнікоў палёў і ферм, мне чамусьці зноў і зноў хочацца пабачыцца з амерыканцам, раскажаць яму аб тых новых пазітыўных зрухах, якія адбыліся за гэтыя гады ў сельскай гаспадарцы. Бо цяпер, раскажваючы аб калгаснай ці саўгаснай вытворчасці, мы ўсё больш і больш маем на ўвазе паглыбленую спецыялізацыю і канцэнтрацыю на базе

ЗДРАЎНІЦЫ СССР ШТОГОД ПРЫМАЮЦЬ 55 МІЛЬЁНАЎ ЧАЛАВЕК

НА АДПАЧЫНАК
УСЁЙ СЯМ'ЕЙ

Санаторый «Высокі бераг» на Нёмане на першы погляд звычайны курорт, якіх цяпер няма ў Беларусі. Тут можна не толькі добра адпачыць, але і прайсці курс лячэння. У здраўніцы ёсць цэнтры функцыянальнай дыягностыкі, алергалагічны і рэнтгенаўскі кабінеты, залы лячэбнай гімнастыкі і масажу. Пабудаваны корпус, дзе можна прымаць марскія, шалфейныя, ёдабромістыя і іншыя ванны. Для кантролю за вынікам лячэння выкарыстоўваюцца сучасныя радыёбіятэлетрычныя метады дыстанцыйнага назірання.

Але папулярнасць санаторый заваяваў не гэтым, а тым, што сюды можна прыехаць на адпачынак і лячэнне ўсёй сям'ёй. Гэта форма ўмацавання здароўя ў апошнія гады інтэнсіўна развівалася ў СССР. У прыватнасці, у здраўніцы «Высокі бераг» мінулым летам адпачыла звыш васьмі тысяч сямей рабочых, інжынераў, калгаснікаў.

Збудаванне санаторыя абышлося ў 4,5 мільёна рублёў. Гэтыя сродкі выдзелілі заводы і калгасы рэспублікі, работнікі якіх цяпер карыстаюцца паслугамі здраўніцы. Мадэрнізацыя медыцынскага

абсталявання ідзе за кошт сум, паступаючых з цэнтралізаванага фонду сацыяльнага страхавання галіновых прафсаюзаў (грамадзяне СССР у гэтыя фонды адлічэнняў не робяць). Прафсаюзы аплачваюць з гэтага фонду і большую частку кошту ўтрымання ў здраўніцы.

Я сустраўся тут са слесарам-зборшчыкам Мінскага трактарнага завода Фёдарам Вішняковым, які адпачываў разам з жонкай (яна працуе на тым жа прадпрыемстве), і двума дзецьмі. 24-дзённы курс лячэння і адпачынку ў санаторыі аднаго чалавека каштуе 110 рублёў. Аднак Вішняковы заплацілі толькі 30 працэнтаў гэтай сумы. Некаторыя адпачываючы атрымалі пуцёўкі ўвогуле бясплатна. Сярод іх — пенсіянеры, удзельнікі другой сусветнай вайны.

Паколькі гэты санаторый сямейны, то асабліва ўвага ўдзяляецца арганізацыі дзіцячага адпачынку. Тут ёсць дзіцячая пляцоўка, на рацэ абсталявана месца для купання і абучэння плаванню. Інструктары-педагогі арганізуюць заняткі ў гуртках мастацкай самадзейнасці, розныя конкурсы, спартыўныя гуль-

міжгаспадарчай кааперацыі і апрамысловай інтэграцыі. Удупамыслы ў гэтыя, на першы погляд, мудрагелістыя словы: «міжгаспадарчая кааперацыя», «апрамысловая інтэграцыя»... Які сэнс у іх закладзены? І што гэта такое? Несумненна, нашы суайчыннікі, якія не былі ў родных мясцінах гадоў пяць-шэсць, мала цяпер ведаюць аб гэтых новых формах калектыўнага гаспадарання, а таму хацелася б аб іх расказаць больш падрабязна і грунтоўна.

ВЫТВОРЧЫЯ міжгаспадарчыя аб'яднанні, якія пачалі развівацца ў нашай рэспубліцы ў 70-х гадах, ствараліся з мэтай найбольш інтэнсіўнага рашэння шэрагу вышэйшых задач эканамічнага і сацыяльнага характару. І перш за ўсё для паскарэння тэмпаў павелічэння вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі, павышэння яе якасці. Дасягаецца гэта за кошт рацыянальнага размяшчэння, канцэнтрацыі і спецыялізацыі вытворчасці ва ўсіх прадпрыемствах, якія ўваходзяць у склад аб'яднання, больш эфектыўнага выкарыстання прыродна-эканамічных рэсурсаў і магчымасцей. Галоўная задача такіх сельскагаспадарчых аб'яднанняў — гэта забеспячэнне планамернага развіцця ўсяго вытворча-гаспадарчага комплексу, калгасаў і саўгасаў, якія ўваходзяць у яго састаў, паліпшэнне і выраўноўванне культурна-бытовых і жыллёвых умоў. Карацей кажучы, жыццё з гадзямі ставіцца перад сельскай гаспадарчай такімі праблемамі, паспяховае вырашэнне якіх было па сілу толькі сумесных намаганняў ужо некалькіх гаспадарак.

Вось, напрыклад, у калгасе імя Урыцкага Гомельскага раёна надумалі было пабудавач буйны жывёлагадоўчы комплекс па вытворчасці ялавічыны. А калі прыкінулі, колькі гэта каштаваць будзе, раззвілі рукамі: не хапае грошай. І дзе іх уззяць? У той жа час абставіны паказвалі, што каапераванне фінансавых, матэрыяльных і іншых рэсурсаў забяспечвала б іх больш эфектыўнае

выкарыстанне, давала магчымасць ствараць буйныя высокамеханізаваныя прадпрыемствы індустрыяльнага тыпу. І тады семнаццаць гаспадарак раёна, аб'яднаўшы свае намаганні, шляхам рэканструкцыі старых і будаўніцтва новых памяшканняў стварылі комплекс па вырошчванню і адкорму маладняку буйной рагатай жывёлы. Калгас жа імя Урыцкага быў вызначаны галаўной гаспадарчай з функцыяй міжгаспадарчага прадпрыемства. Долевыя ўзносы на будаўніцтва комплексу ад кожнага калгаса былі вызначаны ў залежнасці ад наяўнасці сельскагаспадарчых угоддзяў.

КААПЕРАВАННЕ сродкаў дазволіла за чатыры гады давесці магутнасць комплексу да дзесяці тысяч галоў-месц. За гэты ж час было атрымана каля дваццаці мільёнаў рублёў прыбытку, з якога больш васьмі мільёнаў перададзена гаспадаркам-удзельніцам аб'яднання. Укараненне ж спецыялізацыі і канцэнтрацыі вытворчасці дазволіла значна павялічыць продаж дзяржаве не толькі мяса, але і малака, бульбы, зерня. Толькі за кошт павышэння сярэдняй масы рэалізуемага маладняка дадаткова атрымана 500 тон ялавічыны. У калгасе ж імя Урыцкага ўдзельная вага прадукцыі жывёлагадоўлі павялічылася за гады існавання аб'яднання больш чым у тры разы і складала ў 1980 годзе каля палавіны ўсёй вытворчасці мяса. У недалёкім будучым калектыўнае гаспадаркі мае намер прадаваць штогод дзяржаве больш чым па тры тысячы тон мяса. Планамернае ўмацаванне эканомікі галаўнога прадпрыемства дазволіла шырока разгарнуць не толькі вытворчае, але і жыллёва-культурнае будаўніцтва.

Несумненна, спецыялізацыя і канцэнтрацыя сельскагаспадарчай вытворчасці — складаны працэс, які праходзіць некалькі этапаў. Спачатку, напрыклад, аб'ядноўваліся дробныя гаспадаркі. Потым галоўная ўвага была звернута на ўнутрыгаспадарчую спецыялі-

зацыю. І толькі пасля гэтага пачаўся працэс унутрыгалоўнага і міжгаспадарчага раздзялення працы. У выніку чаго значна скарацілася колькасць гаспадарак, якія, напрыклад, вырошчвалі тэхнічныя або гароднінныя культуры, ад чаго пашырыліся пасяўныя плошчы ў спецыялізаваных калгасах і саўгасах. Узраслі і сярэднія памеры ферм, павысілася ўдзельная вага спецыялізаваных гаспадарак па вытворчасці малака, ялавічыны, свініны і іншых прадуктаў сельскай гаспадаркі. І ўсё ж, як вядома, асновай нашай сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, яе першаснымі арганізацыйнымі падраздзяленнямі застаюцца калгасы і саўгасы. Міжгаспадарчая кааперацыя намячае толькі планамернае іх супрацоўніцтва, якое садзейнічае пераўтварэнню шматгалоўнай вытворчасці ў буйную спецыялізаваную, паліпшае вытворча-гаспадарчае абслугоўванне, вырашае праблемы далейшага набліжэння дзяржаўнай і калгаснай кааператывных форм уласнасці.

ЗПАЧАТКУ ў нашай рэспубліцы было арганізавана каля чатырохсот аб'яднанняў, у састаў якіх, як правіла, уваходзіла пяць-шэсць гаспадарак. Затым колькасць гэтых аб'яднанняў паступова скарачалася шляхам узбуйнення. Цяпер практычна ўсе калгасы і саўгасы Беларусі ўваходзяць у склад вытворчых аб'яднанняў у рамках адміністрацыйных раёнаў. У аснове іх арганізацыі пакладзены прынцыпы тэрытарыяльнага адзінства, арганізацыйнай, фінансавай і юрыдычнай самастойнасці. У аб'яднаннях створаны саветы, якія ажыццяўляюць каардынацыйно дзейнасці скаапераваных гаспадарак. Цяпер у рэспубліцы каля трохсот калгасаў і саўгасаў ажыццяўляюць функцыі міжгаспадарчых прадпрыемстваў. Міжгаспадарчая кааперацыя дазваляе ім дабівацца агульнага ўздыму не асобных, а ўсіх сельскагаспадарчых прадпрыемстваў. Аднак гэта, зразумела, не азначае ігнаравання самастойнасці калгасаў і саўгасаў, іх гаспадарчай і ўнут-

рыгаспадарчай спецыялізацыі. Ідзе працэс аграрна-прамысловай інтэграцыі, мэта якога заключаецца ў далейшым павелічэнні вытворчасці таго ці іншага віду прадукцыі, у рацыянальным выкарыстанні тэхнікі і эфектыўным агра-тэхнічным абслугоўванні, будаўніцтве і г. д. Асноўныя прыкметы міжгаспадарчых прадпрыемстваў характарызуюцца вытворчасцю прадукцыі на міжгаспадарчай долевай аснове, наяўнасцю калектыўнага кіравання, рэгуляваннем узаемаадносін шляхам размеркавання прыбытку. Вось так, як гэта, напрыклад, робіцца ў Гомельскім абласным вытворчым аб'яднанні па птушкагадоўлі, якое было арганізавана ў 1973 годзе. У яго склад увайшло сем птушкафабрык розных раёнаў, якія цяпер спецыялізуюцца на вытворчасці пэўнага віду прадукцыі. Рэчыцкая птушкафабрыка, напрыклад, стала асноўным пастаўшчыком інкубачынных яек, Гомельская — вырошчвае рамонтны маладняк. Тут вядзецца і інкубачыя яек. Гэтую ж ролю выконвае і Гомельская інкубатарская станцыя. Буда-Кашалёўская і Мазырская птушкафабрыкі займаюцца вытворчасцю харчовых яек. Увайшла ў аб'яднанне і найбольш буйная Навабеліцкая птушкафабрыка, якая спецыялізуецца цяпер толькі на вытворчасці харчовых яек і мяса. На ўсіх прадпрыемствах аб'яднання выкарыстоўваецца высокапрадукцыйная гібридная птушка пароды белай леггорн 288 кросса. Кіруючым органам тут з'яўляецца савет, у склад якога ўваходзяць усе дырэктары прадпрыемстваў-удзельнікаў, а таксама галоўны спецыялісты. Агульнае кіраўніцтва дзейнасцю аб'яднання ажыццяўляе генеральны дырэктар. Ён жа з'яўляецца і дырэктарам галаўнога прадпрыемства. Дзейнасць аб'яднання рэгламентуецца статутам. Прадпрыемствы, якія ўваходзяць у аб'яднанне, захоўваюць гаспадарчую і юрыдычную самастойнасць, распрацоўваюць свае вытворча-фінансавыя планы, якія разглядае і зацвярджае савет аб'яднання.

ЯК ВІДАЦЬ ужо з прыкладаў, міжгаспадарчая кааперацыя і прамыслова-інтэграцыя ў наш час — найбольш даступная і эфектыўная форма ўдасканалення сельскагаспадарчай вытворчасці, ключ да вырашэння шматлікіх буйных вытворчых і сацыяльных задач. Думаецца, што ў бліжэйшыя гады яна атрымае сваё далейшае развіццё, дзволіць больш рацыянальна размеркаваць вытворчыя сілы на тэрыторыі рэспублікі, лепш сплановаць калектыўнае ўкладанне на аснове доўгатэрміновай праграмы індустрыяльнага развіцця вытворчасці не толькі ў цэлым, але і на кожным канкрэтным аб'екце. А гэта значыць, што нашы калгасы і саўгасы, стаўшы на шлях удасканалення грамадскіх адносін (якімі з'яўляюцца цяперашнія міжгаспадарчыя аб'яднанні) і змянення характару працы ў сельскай гаспадарцы, ужо сёння паспяхова спраўляюцца з пытаннямі найбольш поўнага задавальнення растуць запатрабаванняў краіны ў харчах і прамысловай сыравіне.

А якія ж змены адбыліся за гэты час у лёсе Віктара Раманюка і яго аднавяскоўцаў? Калгас, які некалі наваёў Хвядос Лапуцька, стаў галаўной гаспадарчай міжгаспадарчага аб'яднання па вытворчасці ялавічыны. На яго тэрыторыі пабудаваны комплекс на дзесяць тысяч галоў. Віктар загадвае адным з участкаў гэтага сельскагаспадарчага прадпрыемства. Атрыманыя грашовыя даходы ад рэалізацыі прадукцыі дазваляюць гаспадарцы штогод узводзіць жыллё, будаваць новыя і добраўпарадкаваць існуючыя дарогі, купляць неабходную сельскагаспадарчую тэхніку і г. д. Словам, жыццё калгаса за гэтыя гады змянілася непазнавальна і, вядома, у лепшы бок.

Курс на спецыялізацыю і канцэнтрацыю на базе міжгаспадарчай кааперацыі — яркі прыклад далейшага ўдасканалення сельскагаспадарчай вытворчасці.

Анатоль СТУЛЬБА,
аграном-эканаміст МСГ БССР.

ні. Шмат часу дзеці праводзяць у лесе, удзельнічаюць у паходах.

Аб перспектывах развіцця здраўніц Беларусі я папрасіў расказаць Варыса Шалькевіча, старшыню рэспубліканскага Савета па кіраўніцтву курортамі прафсаюзаў.

— Аздараўленчыя комплексы, — сказаў ён, — існуюць сёння ва ўсіх шасці абласцях рэспублікі. Яны размяшчаюцца звычайна там, дзе ёсць мінеральныя крыніцы, лячэбныя гразі, што дазваляе спалучаць адпачынак з аздараўленчым лячэннем. Праводзіцца яно на строга навуковай аснове: урачы здраўніц падтрымліваюць пастаянныя кантакты з супрацоўнікамі лячэбна-прафілактычных цэнтраў Міністэрства аховы здароўя Беларусі.

Узводзячы новыя ўстановы для адпачынку, мы перш за ўсё арыентуемся на пажаданні працоўных — іменна так узніклі «сямейныя» здраўніцы, падобныя «Высокаму берагу». Улічваючы пажаданні моладзі, расшыраем сетку турыстычных баз, палатаных гарадкоў на берагах рэк і азёр, якіх нямала ў Беларусі. Тым, хто аддае перавагу гарачаму сонцу і морю, вылучаем пучэўкі на Чарнаморскае ўзбярэжжа.

Клопат аб адпачынку ўзвядзены ў СССР у ранг дзяржаўнай палітыкі. Характэрна, што першым у краіне санаторыем стаў былы царскі палац у Лівадзіі (Крым). Сёння здраўніцы ёсць ва ўсіх савецкіх рэспубліках. Штогод у іх адпачываюць і лецацца 55 мільёнаў чалавек.

Рыгор КОЛАБАУ.

КАНСТРУЮЮЦЬ СТУДЭНТЫ

Навуковыя даследаванні для прадпрыемстваў Масквы, Ленінграда, Мінска і іншых гарадоў выконвае студэнцкае канструктарскае бюро Мінскага радыётэхнічнага інстытута. Яно лічыцца адным з лепшых у краіне і ўжо чатыры гады запар выходзіць пераможцам ва Усесаюзным аглядзе-конкурсе сярод СКБ тэхнічных вузаў.

Студэнты-канструктары вывучаюць метады ўшчыльнення і перадачы сігналаў па кааксіяльных і валаконна-аптычных лініях сувязі. Больш чым 20 іх вынаходстваў абаронены аўтарскімі пасведчаннямі. Дзесяткі курсавых і дыпломных праектаў прысвечаны распрацоўцы канкрэтных праблем, вынікі якіх выкарыстаны ў вытворчасці.

Выкананыя студэнцкім канструктарскім бюро гаспадар-

чыя дагаворныя работы дазваляюць прадпрыемствам-заказчыкам эканоміць толькі ў бягучым годзе звыш 400 тысяч рублёў.

НА ЗДЫМКАХ: канструктар СКБ пяцікурснік факультэта электрасувязі Ігар АКІМАУ; навуковы кіраўнік СКБ дацэнт кандыдат тэхнічных навук Анатоль ТКАЧЭНКА са студэнтамі-канструктарамі; пяцікурснік Андрэй ЛАРЫЁНАУ і Аляксей ТАРЧАНКА рыхтуюць да выпрабаванняў новы прыбор.

АГЛЯД ПОШТЫ

«ГОЛАСУ РАДЗІМЫ»

ПАКУЛЬ ДЫХАЮ
І ЖЫВУ

Кожны раз, калі выхадзіць чарговы нумар газеты, зноў і зноў міжволі думаеш аб тых, хто будзе яе чытаць. Што цікавіць нашых чытачоў, што хвалюе, радуе або трывожыць? Якую ролю ў іх жыцці адыгрывае «Голас Радзімы»?

Адказаць на гэтыя пытанні было б нялёгка: нас раздзяляюць тысячы кіламетраў, граніцы, моры і акіяны. Але нам дапамагаюць самі землякі.

Перад намі дзесяткі пісем нашых зарубешных суайчыннікаў з розных краін. «Я сын беларускай зямлі, — піша Іосіф Сарока з Англіі, — і да таго часу, пакуль дыхаю і жыву, заўсёды буду памятаць аб Радзіме. Хіба можа чалавек забыць пра сваю маці? Для нас, беларусаў, наша агульная маці — родная Беларусь».

Пачуцці любові да Радзімы прымушаюць землякоў і на далёкай чужыне трымацца разам, аб'ядноўвацца ў свае нацыянальныя арганізацыі. Асабліва прыемна адзначыць, што гэтыя ж пачуцці яны стараюцца выхаваць і ў сваіх дзяцей.

«Тут, далёка ад Радзімы, мы часта збіраемся разам, — расказвае Валянціна Шаранкова з Бельгіі. — У такіх вечары ўспамінаем наша шчаслівае дзяцінства, радасныя дні паездкаў дадому, расказваем пра гэта нашым дзецям, стараемся пазнаёміць іх са звычаямі і святамі нашай краіны».

Многія суайчыннікі ў сваіх пісьмах дзеляцца ўражаннямі аб паездках у Савецкі Саюз, выказваюць жаданне пабываць у Беларусі яшчэ хоць бы раз.

«Мы часта ўспамінаем сваю апошнюю паездку ў родныя мясціны, — паведамляюць муж і жонка Балая з Канады. — Нас уразілі тыя перамены, якія адбыліся за апошнія гады ў нашай вёсцы Вавулічы, у Драгічыне і іншых гарадах і пасёлках, якія нам давалося наведаць. Асабліва здзіўляе велізарны размах будаўніцтва».

Вось радкі з пісьма Галіны Шаўчэнка з Бельгіі:

«У нашым прыгожым любімым Мінску мы сустраліся з многімі людзьмі, якія адносіліся да нас з такой дабрастой і цеплынёй, быццам да сваіх братоў і сястрыц. Ніколі не забуду тых радасных дзён і нашых добрых родных людзей. Вельмі хочацца яшчэ раз пабываць у Мінску. І мы гэта абавязкова зробім».

Але пабываць на Радзіме ўдаецца не кожны год і не ўсім. А так хочацца ведаць, што новага там адбылося. Тым больш, што ў многіх краінах, дзе жыюць нашы суайчыннікі, газеты, радыё, тэлебачанне неаб'ектыўна інфармуюць сваіх грамадзян аб нашай краіне, яе знешняй і ўнутранай палітыцы.

«У апошні час стараюся менш слухаць радыё і глядзець тэлевізар, — скардзіцца Рыгор Аплевіч з Канады. — Мне, як чалаве-

ку, які горача любіць сваю Радзіму, проста невыносна слухаць усю гэту ману і бруд, які штодзённа выплывае наша прапаганда».

Такія ж пісьмы прыходзяць ад суайчыннікаў і з іншых капіталістычных краін. Многія паведамляюць, што адзінымі праўдзівымі крыніцамі інфармацыі для іх служаць выданні, якія яны атрымліваюць з Савецкага Саюза, у тым ліку і «Голас Радзімы».

«Газета «Голас Радзімы» для мяне асабліва дарагая, — піша Юрый Якімец з Англіі, — бо гэта мая штотыднёвая сувязь з Бацькаўшчынай. У ёй мне цікава абсалютна ўсё».

«Вашу газету атрымліваем рэгулярна. Уважліва чытаем і даём чытаць яе іншым землякам», — паведамляе Клара Бернар з Францыі.

Нашы чытачы пішуць, што газета дапамагае ім знайсці адказы на многія пытанні, якія іх цікавяць, прыносіць асаблівую радасць, друкуючы матэрыялы з іх родных мясцін, маральна падтрымлівае ў цяжкія минуты, калі туга па Радзіме становіцца асабліва моцнай.

Вось яшчэ некалькі пісем.

«Паштальён зноў прыносіць мае дарагія газеты і брашуры, — з радасцю паведамляе Лідаія Пінчук з Іспаніі, якая ў сувязі з пераездам не магла іх некаторы час атрымліваць. — Вы не ведаеце, што гэта значыць, атрымаць тут, у гэтай краіне, штосьці роднае. Чытаеш і перачытваеш. Вы, магчыма, не ўяўляеце, як гэта мне неабходна, як многа новага і цікавага я даведваюся пра тое, што адбываецца на Радзіме».

«Прашу і надалей прысылаць мне газету «Голас Радзімы», — просіць наш даўні чытач Яўген Логін. — Яна дапамагае мне пазбегнуць цяжкай хваробы — настальгіі, ад якой пакутуюць людзі, што доўгі час жывуць за рубяжом».

«Дзякую вам за вашу газету, — піша Юрый Расадзінскі з Аўстраліі. — У ёй я заўсёды знаходжу шмат цікавага для сябе. Сваім словам яна дапамагае далёкаму земляку ў Аўстраліі і ў Канадзе, ва ўсіх краінах, куды закінуў лёс. Мне хацелася б, каб яе атрымлівалі ўсе суайчыннікі».

На жаль, проста немагчыма пералічыць імёны ўсіх землякоў, якія прысылаюць цёплыя словы ўдзячнасці. Нам вельмі прыемна чытаць гэтыя добрыя водгукі аб нашай газеце, усведамляць, што, нягледзячы ні на якія адлегласці, яна прыносіць радасць многім суайчыннікам, што жывуць у розных краінах, служаць для іх трывалай і надзейнай ніццою, якая звязвае з далёкай, але горача любімай Радзімай.

ГОСТЕПРИИМНЫЙ ДОМ «ЮНОСТЬ»

Всего в сорока минутах езды автобусом от Минска, в живописном уголке, которыми так богата наша Белоруссия, расположен Минский международный молодежный центр «Юность» — один из самых популярных лагерей отдыха советской и зарубежной молодежи на территории Советского Союза. «Юность» по праву может соперничать с молодежными центрами юга страны. В орнаменте пушистых елей, возвышаясь над ними, стоят красавцы-корпуса лагеря. Из окон открываются прекрасные виды на лесные окрестности, на Минское море, летом сверкающее тысячами солнечных зайчиков, зимой покрытое белым ковром с многочисленными темными точками — рыболовами. Уютен и оригинален архитектурный ансамбль центра, построенный по проекту Юрия Шпита. Интерьеры просторных холлов, удобная столовая, кафе, стилизованный бар «Рыбацкий погребок», просторный киноконцертный зал оформлены в лучших традициях белорусской национальной архитектуры.

За шесть лет работы центра в нем побывало 40 тысяч советских и 10 тысяч зарубежных туристов. Гостям здесь всегда рады и встречают их по белорусскому обычаю — хлебом-солью. Многие из них приезжают сюда во второй и в третий раз. А это разве не свидетельство того, что в «Юности» отдыхается очень хорошо! Об этом, кстати, можно прочитать и в «Книге отзывов». Вот одна из записей, сделанная группой профсоюзной молодежи из западногерманского земельного округа Нордхайм-Вестфаллен: «Мы впервые побывали в Минском ММЦ «Юность». Нам очень понравилась организация нашего отдыха и культурная программа, предложенная работниками лагеря.

Но особенно нас тронуло гостеприимство, которое мы встречали здесь повсюду. Большое спасибо нашим со-

ветским друзьям. Заверяем их, что мы будем делать все от нас зависящее и возможное, чтобы сохранить мир и дружбу. Мы с удовольствием приедем к вам еще. До скорого свидания».

Отдых туристов в «Юности» рассчитан в основном на восемнадцать дней. Культурно-массовые мероприятия каждого дня подчинены какой-то определенной тематике. Например, в день, посвященный теме — «Молодость моя — Белоруссия», отдыхающим предлагаются радиопередачи «Янка Купала — песня белорусского народа», «Беларусь — моя песня» и другие, затем — пешая экскурсия в Вязынку. В помещении библиотеки лагеря в этот день работает литературный клуб «Мечта», где проводятся встречи с белорусскими писателями, обзоры новинок национальной литературы. А вечером перед гостями «Юности» выступают народные коллективы художественной самодеятельности.

В день «В гостях у «Алеси» туристы в числе других мероприятий получают консультации по приготовлению белорусских национальных блюд.

В целом программа составлена так, чтобы гости республики как можно лучше познакомились с ее культурой и историей, традициями и обычаями, образом жизни и делами нашей молодежи, посетили важнейшие архитектурные комплексы и памятники старины.

Кроме того, на базе Минского ММЦ проводятся самые разнообразные мероприятия международного масштаба. Вот только некоторые из них — фестиваль дружбы молодежи СССР и Болгарии, студенческие летние курсы Комитета международных организаций Советского Союза, традиционные лагеря дружбы советских и французских юношей и девушек, первое рабочее заседание Консультативного совета по продолжению деятельности общеевропейской структуры

Союзов молодежи и студентов.

Подобные мероприятия, как и в целом культурно-массовая программа «Юности», — хороший способ укрепления дружбы между молодыми гражданами стран с различными политическими системами.

Кстати, в Минском ММЦ неоднократно отдыхали молодежные группы — дети наших соотечественников из Франции, ФРГ, Австралии, Канады. Судя по их отзывам, они остались очень довольны встречей с землей отцов, дедов. За время пребывания в лагере многие из них имели возможность навестить места, где родились и жили их отцы, взять на память горсть родимой земли.

Отдыхать в лагерь приезжает молодежь самых разных профессий — здесь и строители, и работники сельского хозяйства, железнодорожники, и пишевики... Всем им предоставляется возможность познакомиться с жизнью и работой их белорусских коллег, побывать на предприятиях, в организациях, родственных тем, в которых работают сами.

Но главное достоинство центра — прекрасные условия для отдыха. Лодки для катания по Минскому морю, прогулки по лесу, походы за грибами и ягодами, спортивные площадки, сауна, дискотека, игры — каждый вправе выбрать то, что ему по душе. А работники центра сделают все, чтобы туристы остались довольны отдыхом, чтобы жизнь в «Юности» запомнилась надолго, чтобы побывавшие здесь однажды приехали сюда еще не раз.

Так оно зачастую и бывает. «Мы очень довольны отдыхом в «Юности». Большое спасибо работникам центра. Обязательно приедем еще. До свидания». Такие записи оставляют многие туристы. А работники лагеря, прощаясь с ними, говорят: «Кали ласка», «Сардэчна запрашаем».

Николай ШЕЛЯГОВИЧ.

НА СНИМКЕ: ММЦ «Юность» на берегу Минского моря.

ДЗЕНЬ БЕЛАРУСІ
Ў ЛІЕНЕ

На 64-м Міжнародным ліёнскім кірмашы быў праведзен Дзень Беларусі.

Прадстаўнікі нашай рэспублікі прывезлі сюды вялікую экспазіцыю, што наглядна паказвае, якога росквіту дасягнула Беларусь, будучы паўнапраўным членам брацкай сям'і народаў СССР, якіх поспехаў дабіўся яе народ у галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі, культуры.

З выпадку Дня БССР экспазіцыю аглядзеў мэр горада Ліёна, сенатар Франсіск Каломб.

Выступаючы на ўрачыстым прыёме, ён падкрэсліў, што сябрам уласціва абменьвацца думкамі, абмяркоўваць праблемы і займацца дзелавымі пытаннямі. Са снежня 1975 года Мінск і Ліён сталі параднёнымі гарадамі. У іх лёсе сапраўды шмат агульнага. Абодва з'яўляюцца буйнымі прамысловымі, навуковымі і культурнымі цэнтрамі. У страшныя гады другой сусветнай вайны і Мінск, і Ліён пазналі

жахі акупацыі і сталі цэнтрамі Супраціўлення. Справядліва гавораць, указаў мэр Ліёна, што эканамічны абмен — лепшы шлях для ўсталявання і развіцця адносін міру і ўзаема-разумення паміж народамі.

У заключэнне Ф. Каломб выказаўся за ўмацаванне дружбы паміж французскім і савецкім народамі.

Кіраўнік урадавай дэлегацыі БССР намеснік Старшыні Савета Міністраў рэспублікі Д. Данилаў адзначыў, што СССР і Францыя справядліва называюць першапраходцамі — пачынальнікамі працэсу разрадкаі.

Пэўны ўклад у гэта супрацоўніцтва ўносіць Савецкая Беларусь. Цяпер 6 беларускіх гарадоў падтрымліваюць пастаянныя сувязі з гарадамі Францыі, у тым ліку сталіца Беларусі горад-герой Мінск — з цэнтрам дэпартаменту Рона горадам Ліёнам.

Звыш тысячы назваў вырабаў з маркай беларускіх прадпрыемстваў, сказаў прамоўца, экспартуецца больш чым у 100 краін свету. Сярод такіх тавараў — халадзільнікі, трактары «Беларусь», вырабы са шкла і крышталю, дзіцячыя цацкі вытворчага аб'яднання «Мір», сувеніры, наручныя гадзіннікі...

СЕЛЕТА наша краіна — Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік — адзначаць сваё 60-годдзе. Гэты юбілей вялікае свята для ўсіх народаў нашай многанацыянальнай Радзімы. Шасцідзесяцігадовая гісторыя Савецкага Саюза з'явілася яркім прыкладам увасаблення ў жыццё небывалых раней сувязей паміж вялікімі і малымі нацыямі і народнасцямі СССР, заснаваных на роўнасці і дружбе, нарадзіўшых адзінства савецкага народа — гэтай новай гістарычнай супольнасці людзей першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы. Іменна адзінства, дружба, брацкая ўзаемадапамога да-

лі нам магчымаць дабіцца значных поспехаў ва ўсіх галінах жыцця, вырашыць многія сацыяльна-палітычныя праблемы. У адзінай савецкай сям'і расцвіла і наша, некалі адсталая Беларусь. Сёння ва ўсім свеце вядома яе прамысловая і сельскагаспадарчая прадукцыя, мастацкія калектывы, яе літаратура і самабытная народная творчасць. У сувязі з 60-годдзем утварэння СССР Беларускае таварыства «Радзіма» і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» прапануюць замежным суайчыннікам прыняць удзел у віктарыне

ШТО ВЫ ВЕДАЕЦЕ ПРА СССР?

1. Калі і дзе было прынята рашэнне аб утварэнні Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік?
2. Якія савецкія рэспублікі першымі ўвайшлі ў састаў СССР? Колькі іх цяпер? Назавіце кожную.
3. Якую плошчу займае наша краіна? Якая колькасць насельніцтва Савецкага Саюза?
4. Плошча і насельніцтва БССР?
5. Калі была прынята апошняя Канстытуцыя нашай дзяржавы?
6. Дружба і адзінства савецкага народа дапамаглі яму выйграць найцяжэйшую з войнаў у гісторыі чалавецтва. Што вы ведаеце аб удзеле беларусаў у Вялікай Айчыннай вайне?
7. Назавіце савецкія гарады-героі. Якія з гарадоў Беларусі ўдастоены гэтага звання?
8. За гады Савецкай улады непазнавальна змянілася аблічча нашай рэспублікі. Якія новыя гарады з'явіліся на карце Беларусі?
9. Да рэвалюцыі ў Беларусі не было ніводнай вышэйшай навучальнай установы. Сёння іх дзесяткі. Летась старэйшай з іх споўнілася 60 гадоў. Назавіце яе.
10. Сучасная Беларусь — рэспубліка з высокаразвітай індустрыяй. Якую прадукцыю, вядомую ў многіх краінах, выпускаюць буйнейшыя беларускія прадпрыемствы?
11. Якія вышэйшыя ўрадавыя ўзнагароды СССР і БССР вы ведаеце? Хто і за што імі адзначаецца?
12. Вышэйшым прызнаннем творчых заслуг у Краіне Саветаў з'яўляецца прысуджэнне звання «народны» — «народны пісьменнік СССР», «народны мастак СССР», «народны артыст СССР»... Каго з прадстаўнікоў беларускай культуры, удастоеных гэтага звання, вы ведаеце?
13. Сёлета па рашэнню ЮНЕСКА сусветная грамадскасць будзе адзначаць 100-годдзе з дня нараджэння класікаў беларускай літаратуры Янкі Купалы і Якуба Коласа. Назавіце месца і дату нараджэння кожнага, сапраўдныя імёны і прозвішчы. Раствлумачце паходжанне іх літаратурных псеўданімаў.
14. Аднаму з вялікіх беларускіх паэтаў пастаўлены помнік далёка ад Радзімы, на другім кантыненте. Кому? Дзе і калі? Помнікі якім вялікім паэтам устаноўлены ў тым жа месцы?
15. Неглюбка, Моталь, Івянец, Жлобін. Гэтыя і многія іншыя вёскі і гарады Беларусі славяцца на ўвесь свет народнымі рамёствамі. Якія вырабы беларускіх майстроў найбольш вядомыя? На якіх міжнародных кірмашах яны дэманстраваліся?
16. У нашай краіне праводзіцца вялікая работа па ахове навакольнага асяроддзя, флоры і фауны. Якія прыродныя запаведнікі ёсць у Беларусі? Які з іх самы буйны? Чым ён славуць?

Прыняць удзел у віктарыне могуць суайчыннікі, якія стала жыўць за рубяжом, і члены іх сямей. Адказы на пытанні можна прысылаць на беларускай, рускай і на любой замежнай мове. Для пераможцаў заснаваны наступныя прызы:

Першы — адзін. Запрашэнне Беларускага таварыства «Радзіма» наведаць нашу рэспубліку, тэрмін паездкі — 10 дзён.

Другіх — два. 1. Транзістарны прыёмнік «Акіян». 2. Наручны гадзіннік «Прамень».

Трэціх — пяць. Наборы беларускіх сувеніраў.

Пяць заахвочвальных прызоў — кнігі.

Адказы на пытанні віктарыны прысылаць па аднаму з наступных адрасоў:

БССР, г. Мінск, вул. Захарова, 23, Беларускае таварыства «Радзіма».

БССР, г. Мінск, Ленінскі праспект, 44, рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».

Адказы прымаюцца да 1 снежня 1982 года. Вынікі віктарыны і імёны пераможцаў будуць апублікаваны ў студзені 1983 года.

ПРЕЗІДЫУМ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»

РЕДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»

ВНІНЭШНЕМ годзе наша страна — Саюз Советских Социалистических Республик — отметит свое 60-летие. Этот юбилей — большой праздник для всех народов нашей многонациональной Родины. Шестидесятилетняя история Советского Союза явилась ярким примером воплощения в жизнь небывалых ранее связей между большими и малыми нациями и народностями СССР, основанных на равенстве и дружбе, породивших единство советского народа — этой новой исторической общности людей первого в мире социалистического государства.

Именно единство, дружба, братская взаимопомощь дали нам возможность добиться значительных успехов во всех областях жизни, решить многие социально-политические проблемы. В единой советской семье расцвела и наша, некогда отсталая Белоруссия. Сегодня во всем мире известна ее промышленная и сельскохозяйственная продукция, художественные коллективы, ее литература и самобытное народное творчество. В связи с 60-летием образования СССР Белорусское общество «Радзіма» и редакция газеты «Голас Радзімы» предлагают зарубежным соотечественникам принять участие в викторине

ЧТО ВЫ ЗНАЕТЕ ОБ СССР?

1. Когда и где было принято решение об образовании Союза Советских Социалистических Республик?
2. Какие советские республики первыми вошли в состав СССР? Сколько их теперь? Назовите каждую.
3. Какую площадь занимает наша страна? Какова численность населения Советского Союза?
4. Площадь и население БССР?
5. Когда была принята последняя Конституция нашего государства?
6. Дружба и единство советского народа помогли ему выиграть тяжелейшую из войн в истории человечества. Что вы знаете об участии белорусов в Великой Отечественной войне?
7. Назовите советские города-герои. Какие из городов Белоруссии удостоены этого звания?
8. За годы Советской власти неузнаваемо изменился облик нашей республики. Какие новые города появились на карте Белоруссии?
9. До революции в Белоруссии не было ни одного высшего учебного заведения. Сегодня их десятки. В прошлом году старейшему из них исполнилось 60 лет. Назовите его.
10. Современная Белоруссия — республика с высоко развитой индустрией. Какую продукцию, известную во многих странах, выпускают крупнейшие белорусские предприятия?
11. Какие высшие правительственные награды СССР и БССР вы знаете? Кто и за что ими отмечается?
12. Высшим признанием творческих заслуг в Стране Советов является присуждение звания «народный» — «народный писатель СССР», «народный художник СССР», «народный артист СССР»... Кого из представителей белорусской культуры, удостоенных этого звания, вы знаете?
13. В этом году по решению ЮНЕСКО мировая общественность будет отмечать 100-летие со дня рождения классиков белорусской литературы Янки Купалы и Якуба Коласа. Назовите место и дату рождения каждого, настоящие имена и фамилии. Объясните происхождение их литературных псевдонимов.
14. Одному из великих белорусских поэтов поставлен памятник далеко от Родины, на другом континенте. Кому? Где и когда? Памятники каким великим поэтам установлены в том же месте?
15. Неглюбка, Мотоль, Ивенец, Жлобин. Эти и многие другие деревни и города Белоруссии славятся на весь мир народными ремёслами. Какие изделия белорусских мастеров наиболее известны? На каких международных ярмарках они демонстрировались?
16. В нашей стране проводится огромная работа по охране окружающей среды, флоры и фауны. Какие природные заповедники имеются в Белоруссии? Какой из них самый крупный? Чем он знаменит?

Принять участие в викторине могут соотечественники, постоянно проживающие за рубежом, и члены их семей. Ответы на вопросы можно присылать на белорусском, русском и на любом иностранном языке.

Для победителей учреждены следующие призы:

Первый — один. Приглашение Белорусского общества «Радзіма» посетить нашу республику, срок поездки — 10 дней.

Вторых — два. 1. Транзисторный приемник «Океан». 2. Наручные часы «Луч».

Третьих — пять. Наборы белорусских сувениров.

Пять поощрительных призов — книги.

Ответы на вопросы викторины присылайте по одному из следующих адресов:

БССР, г. Минск, ул. Захарова, 23, Белорусское общество «Радзіма».

БССР, г. Минск, Ленинский проспект, 44, редакция газеты «Голас Радзімы».

Ответы принимаются до 1 декабря 1982 года. Результаты викторины и имена победителей будут опубликованы в январе 1983 года.

ПРЕЗИДИУМ БЕЛАРУССКОГО ОБЩЕСТВА «РАДЗІМА»

РЕДАКЦИЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»

У Беларусі амаль трыста дзіцячых музычных, мастацкіх і харэаграфічных школ, дзесяткі спартыўных. У іх займаюцца тысячы будучых кампазітараў, выканаўцаў, мастакоў, артыстаў балета, майстроў спорту... Хто дапамагае дзецям выявіць і развіць дараванні? Якія ўмовы прадастаўляе для гэтага дзяржава! На такія пытанні карэспандэнт Агенцтва друку Навіны Юрый САПАЖКОУ папрасіў адказаць дырэктара сярэдняй спецыяльнай музычнай школы пры Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі Валерыя БАШУРУ.

— Выявіць сярод дзяцей талент—гэта вялікая работа, — гаворыць Башура. — Іншы раз зольнасці праяўляюцца яркімі парасткамі, літаральна кідаюцца ў вочы. Іншы раз яны даюць ледзь прыкметныя ўсходы, якія лёгка прапусціць сярод многіх схільнасцей і захапленняў дзіцяці. Наша школа, напрыклад, практычна на кожнага малога, у якога ёсць хоць невялікія музыкальныя задаткі, завяла спецыяльную картатэку. Туды заносіцца ўсе дадзеныя дзіцяці, кароткая характарыстыка яго захапленняў. Звесткі мы атрымліваем у асноўным з дзіцячых садоў і агульнаадукацыйных школ. Кожны з нашых выкладчыкаў-музыкантаў курыруе некалькі сярэдніх навучальных устаноў Беларусі і пастаянна на працягу пяці-дзесяці гадоў трымае з імі

— Бывае і такое. На жаль, не ўсе паступаючыя да нас прыходзяць да выпускнога экзамена. Таму першы і чацвёрты класы лічацца конкурснымі. Апошні адборачны конкурс наладжваецца ў восьмым класе. Вучні, якія не маюць вялікай творчай перспектывы, атрымліваюць дакумент аб васьмігадовай адукацыі і працягваюць яе або ў музычным вучылішчы, або ў агульнаадукацыйнай школе. Астатнія, гэта значыць перайшоўшыя ў дзевяты клас, рыхтуюцца да паступлення ў мастацкія вышэйшыя навучальныя ўстановы краіны. Перш за ўсё, вядома, у Беларускаю кансерваторыю. Некаторыя едуць у Маскоўскую або Ленінградскую кансерваторыі, Маскоўскі музычна-педагагічны інстытут імя Гнесіных і іншыя.

ЯК ВЫЯВІЦЬ І РАЗВІЦЬ

ДАРАВАННІ Ў ДЗЯЦЕЙ

ВЫХАВАННЕ ТАЛЕНТУ

цесную сувязь: выязджае ў камандзіроўкі, каб праслухаць здольных дзяцей, даць адкрыты ўрок для педагогаў. Такую ж работу вядзём і ў дзіцячых садах. Акрамя таго, нашы педагогі прадастаўлены ў журы рэспубліканскіх конкурсаў дзіцячых музычных школ, якія амаль штогод праводзіцца Міністэрствам культуры Беларусі. Пераможцаў конкурсаў запрашаем да нас у школу на праслухоўванне, і часта яны становяцца нашымі вучнямі. Нарэшце, два разы на тыдзень даём кансультацыі для паступаючых. Для іншагародніх навучэнцаў у нас ёсць выдатны інтэрнат.

— Дзіця павінна выбраць спецыяльнасць, якая яму больш па душы, да таго, як прыйдзе на экзамен, ці зробіць гэта пазней, у працэсе вучобы!

— Ужо ў заяве аб паступленні бацькі звычайна ўказваюць, дзе, на іх погляд, лепш было б вучыцца іх сыну або дачцы. Дадам, што папярэдняя работа з дзецьмі ў падрыхтоўчым класе (на працягу года перад уступнымі экзаменамі) або на кансультацыйных паказвае мэтазгоднасць той або іншай спецыялізацыі. Аднак не выключана, што і ў перыяд вучобы адбудзецца карэкціроўка, і педагогі палічаць неабходным перавесці школьніка туды, дзе яго здольнасці праяўляцца ярчэй. У нашай школе шэсць аддзяленняў: фартэліяна, струнных, духавых, народных інструментаў (у тым ліку беларускія цымбалы), харавога дырыжыравання і тэорыі музыкі з кампазіцыяй. На іх вучацца 455 чалавек.

— Такім чынам, дзіця паступіла ў першы клас. Ці ёсць упэўненасць, што вы знайшлі будучага піяніста або кампазітара, скрыпача або дырыжора... Што, калі адбылася памылка!

Наша мэта — не проста даць веды і прафесійныя навыкі, але выхаваць талент, зрабіць яго здольным пастаянна развівацца. Таму мы падтрымліваем у школе творчую атмосферу. Праводзім конкурсы выканаўцаў, наладжваем выставкі дзіцячага малюнка з тым, каб паглядзець, як праяўляюць сябе дзеці ў сумежных відах мастацтваў. Асабліваю ўвагу ўдзяляем вучням, якія самі пішуць музыку. Нашы выхаванцы — актыўныя ўдзельнікі ўсіх рэспубліканскіх конкурсаў. Творчая атмосфера захоўваецца і на саміх уроках. Ну і, вядома, нельга не сказаць аб выдатных музычных інструментах, якія мае школа...

— Хто выкладае ў школе!

— У нас 104 выкладчыкі. У асноўным гэта выхаванцы нашай Беларускай кансерваторыі. Некаторыя прыйшлі да нас пасля заканчэння Маскоўскай, Ленінградскай кансерваторыі і іншых вышэйшых мастацкіх устаноў краіны. Паказальна, што з 77 педагогаў спецыяльнага цыкла 31 — былыя выхаванцы нашай школы. Гэта вопытныя, чулыя, далікатныя людзі. Апошняе асабліва важна ў рабоце з таленавітымі дзецьмі—выключна тонкімі, лёгка ранімымі натурамі. Такт, цярдзенне, ураўнаважанасць уласцівыя ўсім педагогам, але нашым — у вышэйшай ступені.

Частыя госці школы — вядомыя савецкія кампазітары. Яны прадастаўляюць на суд дзяцей свае новыя творы, дапамагаюць юным музыкантам аналізаваць іх уласныя сачыненні, расказваюць аб прафесіі. Такім чынам, школьнікі ў курсе ўсяго новага, што адбываецца ў музычным свеце.

праца, камунізм», на якой прадастаўлены работы аўтараў з Гомельшчыны, адабраныя з абласной выставкі.

Як і заўсёды, асабліваю цікавасць у наведвальнікаў выклікалі творы самадзейнага мастака, заслужанага работніка культуры БССР Міхася Засінца, рэзчыкаў па дрэве Барыса Васількова, Васіля Катлярова, тканяныя вырабы Тацыяны Дзеранок, Ганны Грыньковай, а таксама маладых майстроў школы «Юныя ткачыкі» Дома культуры саўгаса «Дружба» Веткаўскага раёна.

У апошні час усё больш пашыраюцца і такія віды народнага ўмельства, як лазапляценне, інкрустацыя саломкай, ручная філейная вышыўка. Яны былі прадастаўлены вырабамі Людмілы Мічанка, Зінаіды Пашкоўскай, Рыгора Спірыдонова, Марыі Івашнёвай.

Самадзейныя мастакі і майстры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва Гомельшчыны ў сваіх творах расказалі масквічам і гасцям сталіцы пра родны край, яго прыгожых і працавітых людзей.

САМАДЗЕЙНЫ ЖЫВАПІСЕЦ,

СКУЛЬПТАР, РАЗЬБЯР

СВЯТА ДУШЫ

Некалькі гадоў назад у гродзенскім Палацы тэкстыльшчыкаў праходзіла персанальная выстаўка самадзейнага мастака Аляксандра Ліпеня. Зарубежная дэлегацыя, якая наведвала выстаўку, папрасіла наладзіць сустрэчу з аўтарам. Праз паўгадзіны ў фае з'явіўся пажылы чалавек у рабочай спяцоўцы і касцы мантажніка.

— Знаёмцеся, панове, гэта і ёсць мастак Ліпень.

— Містэр Ліпень, вы рабочы?

— Так, я машыніст турбіны электрастанцыі.

— І рашылі зрабіць бізнес?

— На чым? — не зразумеў Аляксандр Іванавіч.

— Ну на гэтым, — і зарубежны госьць махнуў рукою на карціны.

Аляксандр Іванавіч усміхнуўся.

— Больш трыццаці гадоў маюю і ніколі не думаў пра бізнес. Вядома, карціны ў мяне купляюць, але рабіць на мастацтве бізнес... Гэта, прабачце, як гандляваць душой і любоўю...

Так і разышліся тады яны — самадзейны мастак і зарубежны турысты, — не зусім зразумеўшы адзін аднаго.

...Сёння Аляксандр Ліпень і сам дакладна не можа сказаць, калі ўпершыню ўзнікла ў ім свядомае жаданне маляваць. Мне здаецца, што ўсялякая творчасць пачынаецца з любові да людзей, да свайго краю, яго прыроды, да роднай мовы. Прытым любіць вялікай, шчырай, гарачай, якая не змяшчаецца ў душы і сэрцы, якая просіць выйсця.

Першыя пасляваенныя гады, як вядома, творчых людзей не пецілі. Не хапала паперы, палатна, фарбаў, не кажуць пра рабочыя кабінеты, пра светлыя майстэрні.

Аляксандр Ліпень працаваў шчыра. Днём — ля турбіны электрастанцыі, а пасля работы — ля малаберта. У выхадныя дні выязджаў на эцюды. Справа ладзілася. Удзельнічаў у абласных, рэспубліканскіх і нават усеаюзных выстаўках. Але паступова пачаў усё больш і больш адчуваць незадаволенасць сабой, сваімі творамі.

— Разумееш, — скардзіўся ён сябру, таксама гродзенскаму мастаку Валянціну Савіцкаму. — нейкі творчы застоў. Пішу, здаецца, шмат, а глыбіні мала. Тапчуся на адным месцы, іншы раз паўтараюся.

— Што ж, — адказаў сябар, — такое здараецца. Ты самавук, і табе не хапае адчування аб'ёму і формы. Паспрабуй ляпіць. Гэта многа дасць.

Праўду сказаць, дык Аляксандр Ліпень на першым часе вялікага значэння скульптуры не прыдаваў. Ляпіў, каб лепш адчуць аб'ём і форму, каб удасканаліць сябе як мастака-жывапісца. Але чым больш ляпіў, тым больш захапляўся. А сябры бачылі, што з яго атрымлі-

ваецца нядрэжны скульптар, апераджае ў нечым сябе як жывапісец.

Сябры Ліпеня — гэта не толькі мастакі. Гэта і простыя рабочыя, якія працавалі побач з ім, якіх навучыў разумець і любіць мастацтва, якія потым перажывалі радасць з ім яго творчы радасці і няўдзячнасці, дапамагалі яму наладзіць персанальныя выстаўкі.

Неўзабаве ў яго «партрэтнай лерэі» з'явіліся скульптурныя творы: гераіні-падпольшчыцы Волга Соламавай, правядыра паўстанца Кастуся Каліноўскага, пазэра Алаізы Пашкевіч (Цёткі), генерала Парыжскай камуны Валерыя Урлеўскага, сучасніка і сябра Аляксандра Міцкевіча паэта Яна Чачота. Удзельнічаў у міжнароднай выстаўцы ў дэпартаманце Францаўне, жонцы Купалы, вельмі спадабаўся ў час скульптурнага партрэта гусяляра створаны Ліпенем паводле паэмы «Курган».

Аляксандр Іванавіч стварае раважна партрэты знакамітых людзей і людзей, якія сваім жыццём і справай былі цесна звязаны з Прынёманскім краем. Пэтытыі Ксім Багдановіч, Францішак Барышэвіч, вучоны Яўхім Карскі, самадзейны кампазітар Аляксандр Шыдлоўскі запалалілі яго ўяўленне.

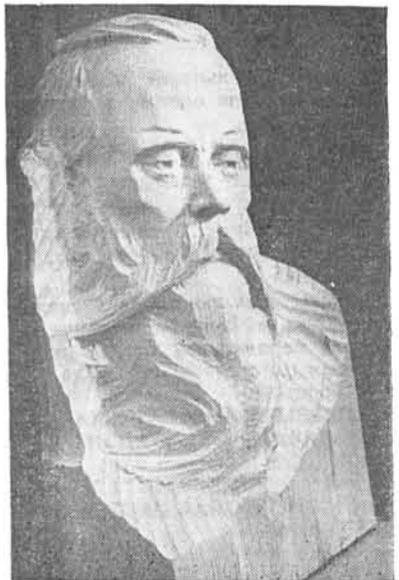
Аднак жа, знайшоўшы сябе скульптуры, Аляксандр Іванавіч не забыўся пра пейзажны жывапіс. Свае творы мастак часта ройць розным арганізацыям і ўстановам.

Два гады назад Аляксандр Іванавіч пайшоў на пенсію. І завяршыў свой вольны час аддае сваю душу, мастацтва: піша, лепіць, жа па дрэве. Тэматыка ранейшых краявіды Прынёманскай зямлі і партрэты славутых людзей, у большасці сваіх землякоў.

Артур ЦЯЖКІ

НА ЗДЫМКАХ: А. ЛІПЕНЬ на эцюдах; работы самадзейнага скульптара «Францішак Багушэвіч Разьба па дрэве»; «Алаіза Пашкевіч (Цётка)». Гіпс.

Фота А. ПЕРАХОДА

ПРА РОДНЫ КРАЙ—ПАЛЕССЕ

Палескі край. Гэта абшары зелянеючых палёў і лясоў, бліскучыя стужкі рэк, люстраная роўнядзь азёр, нафтавыя вышкі, карпусы фабрык і заводаў, вежавыя краны новабудуляў. Усё гэта з'яўляецца невычэрпнай крыніцай для творчай дзейнасці самадзейных мастакоў і майстроў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Што гэта менавіта так, яскрава пацвердзіла абласная выстаўка твораў самадзейных мастакоў і народных умельцаў, якая адбылася ў Гомелі.

Тут экспанавалася 317 работ 61 аўтара з Гомеля, Светлагорска, Рэчыцы, Жлобіна, вёсак Неглюбка Веткаўскага, Мядзведнае Ельскага, Лебядоўка Жлобінскага раёнаў і інш. Выстаўка вызначалася жанравай разнастайнасцю: былі прадастаўлены жывапіс, графіка, разьба па дрэве, інкрустацыя, лазапляценне, кераміка, вышыўка, чаканка, ткацтва.

А нядаўна ў Маскве разгорнута Усеаюзная выстаўка твораў самадзейных мастакоў і майстроў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва пад дэвізам «Мір,

ВЯДОМАМУ БЕЛАРУСКАМУ ПІСЬМЕННІКУ ЛЕАНІДУ ПРОКШУ СПОУНІЛАСЯ 70 ГАДОЎ. БОЛЬШ ЗА 10 З ІХ АДДАДЗЕННЫ ГАЗЕЦЕ «ГОЛАС РАДЗІМЫ». У 1958 ГОДЗЕ ЁН СТАЎ ЯЕ РЕДАКТАРАМ.

— Леанід Януаравіч, давайце прыгадаем той час, калі за мяжой ў дзесяткі розных краін першыя нумары нашай газеты, несучы эмігрантам праўду аб Савецкай краіне. Чым сабіста вас вабіла работа ў рэдакцыі?

— Усім нам, невялікаму тады калектыву супрацоўнікаў, хацелася дапамагчы землякам, якія ў розныя часы і па розных прычынах страцілі Бацькаўшчыну, набыць яе зноў. Нямнога ў той дзеціца за мяжой беларусаў, што яшчэ да рэвалюцыі або выехаўшы з былой Заходняй Беларусі, пакінулі свой дом, вёску, родных з лёгкім сэрцам. Іх вымусілі абставіны. Пасля вайны за рубяжом апынуліся савецкія ваеннапалонныя і моладзь, вывезеная фашыстамі ў канцэнтрацыйныя лагеры. Не лічылі мы здраднікамі людзей, якія вымушаны былі працаваць на акупантаў, але не зрабілі злачынства супраць свайго народа.

Аднак напалоханыя варожай прапагандай, многія баяліся вяртацца дамоў. А баяцца ім не было чаго, акрамя разрухі ды ўсенароднага гора, якія пакінула на нашай зямлі вайна. Радзіма чакала ўсіх, каму яна была дарагая, хто гатовы быў аддзяліць з ёй радасці і нягоды. Пра гэта мы і пісалі тады ў газеце, тлумачылі палажэнні адносіны 1955 года. Хто хацеў вяртацца, прымаў удзел у стварэнні аднаўленчай працы савецкага народа.

Але была ў газеты і яшчэ адна задача: бязлітасна выкрыць тых, хто ў гады гітлераўскай акупацыі актыўна супраціўляўся з фашыстам, удзельнічаў у карных экспедыцыях, дапамагаў знішчаць сваіх браціў.

Цяпер «Голас Радзімы» раскавае чытачам аб гаспадарчых справах, аб поспехах літаратуры і мастацтва. Кожны мажэ глядзець на нашы дзеньці, на тое, што адбываецца ў свеце, з пазіцыі сённяшняга дня.

— Леанід Януаравіч, а вы кажаце нашых першых газет, першыя групы землякоў з Канады і Злучаных Штатаў? Дзеца мне, што яны вельмі адрозніваліся ад суайчыннікаў-амерыканцаў, якіх мы цяпер сустракаем летам у Мінску або ў іх родных вёсках?

— Ну, зразумела, што адрозніваюцца. Тады яны пра нас амаль нічога не ведалі. Ды і наша інфармацыя пра іх была не многа паўнейшая. Тых, хто ехаў у СССР, звычайна палохалі, што назад яны ўжо не вернуцца. І верылі і не верылі гэтым нагаворам, але ехалі. Бо жаданне сустрэцца з Радзімай было мацней за страх.

Праўда, везлі з сабой хто торбу з сухарамі, каб не памерці з голаду, хто чамадан

вяданняў і памфлетаў «Каб жылося-вялося», а таксама «Камедыянты», «Праз туманы», «След вядзе за мяжу», «Інтрыгі прэзідэнцкага двара», «Па абодвы бакі акіяна». У 1965 годзе разам з Вадзімам Андрэевым і Уладзімірам Сасінскім, былымі эмігрантамі з Францыі, я напісаў нарыс «Героі Алерона». З таго часу не спыняю работу над гэтай тэмай, тэмай інтэрнацыянальнай барацьбы супраць фашызму ў гады другой су-

На новым камбінаце сустрэў і сваіх былых вучняў. Як вынік падарожжа па Мазыршчыне з'явілася дакументальная аповесць «За Добрыцкай рэчкай».

А былі ў мяне падарожжы і далёкія. Пазнаёміўся я з Сярэдняй Азіяй. Наведаў Узбекістан, Казахстан, Таджыкістан. У канцы мінулага года з групай савецкіх пісьменнікаў ездзіў на Далёкі Усход. У сяле Чугуеўка, звязаным з імем і жыццём Аляксандра Фадзеева, праходзілі ўрачыстасці, прысвечаныя 80-годдзю гэтага выдатнага савецкага пісьменніка, адбылося адкрыццё яго мемарыяльнага музея.

Далёкаўсходні край зачараваў мяне. Калі аглядаеш яго з верталёта, перад табой бяскрайні прастор. Сопкі нібы выгнутыя спіны гіганцкіх сланоў. А ў тайзе не праглядаюцца ні сцяжынікі, ні дарожкі. Міжволі думаеш: дык вось дзе ён, край зямлі. І Беларусь наша далёка-далёка адсюль.

Але землякі мае жывуць і тут. У Чугуеўцы я сустрэў рэдактара раённай газеты Валянціна Малышава. Бацькі яго яшчэ да рэвалюцыі прыехалі на Далёкі Усход з Гродна. Так гродзенцамі іх і завуць тут. Нават крынічку ў гэтых мясцінах назвалі Гродзенскай.

А ў порце Находка, дзе мы выступалі перад маракмі, нас, беларусаў, папрасілі дапамагчы аформіць куток піянера-героя Марата Казя. Маракі сабралі многа звестак пра юнага беларускага партызана, перапісваюцца з яго сястрой Арыяднай Казей, настаўніцай з Мінска.

У Казані ў мяне была сустрэча з пачэсным грамадзянінам горада Оршы, татарскім пісьменнікам, рэдактарам літаратурнага часопіса Закі Нуры. У гады Вялікай Айчыннай вайны ён змагаўся ў партызанскім атрадзе на Аршаншчыне, потым удзельнічаў у аднаўленні горада. Аб сваім ваенным шляху, аб баявым братэрстве прадстаўнікоў самых розных нацыянальнасцей ён напісаў у кніжцы «І мёртвыя помсцілі».

Вядома, такія паездкі, сустрэчы — невывучэнная крыніца натхнення для пісьменніка. Уражанні хваляюць, непакоюць і, нарэшце, знаходзяць выйсце ў новых нарысах, нататках, у больш фундаментальных творах.

— Вялікае вам дзякуй, Леанід Януаравіч, за ваш цікавы расказ. Рэдакцыя і многія нашы чытачы, якія помняць вас, жадаюць сам добрага здароўя і новых творчых здабыткаў.

Інтэрв'ю запісала
Дзіяна ЧАРКАСАВА.

ДЗЕ Б НІ ЖЫЛІ МАЕ ЗЕМЛЯКІ

ІНТЭРВ'Ю З НАГОДЫ ЮБІЛЕЮ

мыла (тут жа нічога няма!), зямляк з Чыкага прывёз брату стары французскі гаечны ключ. Памятаў, што раней у гаспадарцы кожнаму цвіку былі рады.

Але нават у тыя першыя пасляваенныя гады ўсё ў нас было не так дрэнна, як уяўлялася за мяжой. Мы сціпла гаварылі, што збіраем па 12 цэнтнераў збожжа з гектара, а былыя сяляне здзіўляліся і такім поспехам: у дарэвалюцыйнай вёсцы збіралі толькі тое, што сеялі. Былі яшчэ відны сляды ваенных разбурэнняў, але сяляне выйшлі з зямлянак, у гараджан (не ва ўсіх прасторных) былі кватэры.

Цяпер ужо многія землякі наведлі Беларусь, і не па адным разе. Едуць, нікога і нічога не баючыся. Немалую ролю адыграла ў гэтым і газета «Голас Радзімы», з якой многа цікавага і карыснага даведваюцца яны аб сваёй Бацькаўшчыне.

— Ці адбілася нейкім чынам работа ў газеце на вашым пісьменніцкім лёсе?

— Яшчэ які! Сустрэчы з землякамі за мяжой і ў Беларусі, работа з архіўнымі дакументамі далі матэрыял для напісання кніжкі гумарыстычных апа-

светнай вайны. Наш зямляк з Мазыра, нацыянальны герой Францыі Уладзімір Антоненка, — адзін з герояў будучага рамана.

Успаміны і дакументы мінулай вайны, якую я прайшоў ад пачатку да перамогі, леглі ў аснову яшчэ аднаго майго твора — рамана «Пакуль жывеш на свеце».

— А як вы лічыце, чым адметнае ў вашым жыцці апошнія дзесяцігоддзі? Мне здаецца, што вы многа падарожнічалі. Вашы дамажніны на тэлефонныя званкі часцей за ўсё адказваюць, што вы ў ад'ездзе.

— Правільна інфармуоць. Апошнія гады ў мяне сапраўды вельмі плённыя на сустрэчы і падарожжы. Не кажу пра тое ўжо, што ў Беларусі, бадай, не засталася кутка, дзе б я ні пабываў. То перад чытачамі выступаю, то матэрыял для новых кніжак збіраю, як было гэта, напрыклад, у Кустоўніцы. На яе месцы цяпер размясціліся збудаванні Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода. Людзей у новай дамы перасялілі, у горад. А да вайны ў гэтай глухой вёсцы я працаваў дырэктарам пачатковай школы.

ТЫДЗЕНЬ ФІНСКІХ ФІЛЬМАЎ

У адпаведнасці з праграмай культурнага і навуковага супрацоўніцтва паміж СССР і Фінляндыяй у Мінску прайшоў Тыдзень фінскіх фільмаў. Яго ўрачыстае адкрыццё адбылося ў адным з буйнейшых сталічных кінатэатраў «Кастрычнік». Гледачы ўбачылі новую каляровую мастацкую кінастужку «Ноч на беразе мора», створаную рэжысёрам Эрка Ківікоскі. Гэта фільм аб каштоўнасцях сапраўдных і ўяўных, аб розным разуменні людзьмі мэты жыцця, аб ішчасці рэальным і ілюзорным.

На XII Маскоўскім міжнародным кінафестывалі карціна «Ноч на беразе мора» ўдасцюна спецыяльнага дыплама.

У праграму Тыдня былі ўключаны таксама новыя фінскія мастацкія кінастужкі «Уцёкі», «Вогненная галава», «Пячатка зверга».

Для ўдзелу ва ўрачыстым адкрыцці Тыдня ў Мінск прыбыла дэлегацыя кінематографістаў Фінляндыі.

Я. КОЛАС

І Я. КУПАЛА

НА РУСКАЙ МОВЕ

Да 100-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа выдавецтва «Художественная литература» ў Маскве сумесна з Інстытутам літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук БССР ажыццяўляе выпуск збору твораў Я. Коласа ў чатырох тамах. Толькі што з друку выйшаў першы том, які дасылаецца падпісчыкам. Змест яго склалі вершы, а таксама найбольш значныя паэмы песняра, перакладзеныя на рускую мову вядучымі савецкімі паэтамі-перакладчыкамі. Прадмову напісаў акадэмік АН БССР І. Навуменка. Складальнікі М. Мушынскі і М. Пратасевіч.

Адначасова пачаўся выпуск збору твораў Янкі Купалы ў трох тамах, які выдавецтва таксама ажыццяўляе сумесна з Інстытутам літаратуры. У першым том — ён ужо выйшаў з друку — увайшлі вершы, напісаныя песняром у дарэвалюцыйны перыяд. Складальнік і аўтар уступнага артыкула доктар філалагічных навук, прафесар А. Лойка.

«ЗАЛАТЫ ДЫСК»—

«ПЕСНЯРАМ»

Дзесяць лаўрэатаў «Залатога дыска» назвалі заснавальнікі новага прызга — Міністэрства культуры СССР і фірма «Мелодия». Адным з удадальнікаў ганаровай узнагароды стаў папулярны вакальна-інструментальны ансамбль «Песняры» з Беларусі.

Прыз уручаецца лепшым кампазітарам, выканаўцам, творчым калектывам, чые пласцінкі разышліся вялікімі тыражамі па краіне і за рубяжом, атрымаўшы пры гэтым высокую ацэнку слухачоў і прэсы. Вызначальнай умовай для яго прысуджэння сталі мастацкія вартасці твораў, высокае майстэрства выканаўцаў.

СУСТРЭЧА

З ВЫДАЎЦАМІ

Песная дружба звязвае кнігалюбаў Мінскага трактарнага завода з работнікамі выдавецтва «Мастацкая літаратура». Штогод на МТЗ распаўсюджваюцца тысячы кніг, якія выпускаюцца гэтым выдавецтвам. Традыцыйнымі сталі сустрэчы трактарназаводцаў з прадстаўнікамі «Мастацкай літаратуры». На гэты раз у гасцях у рабочых пабывалі загадчыца рэдакцыі крытыкі і драматургі Вера Палтаран, паэт Алесь Раванай і празаік Васіль Хомчанка. Яны расказалі пра перспектывыя планы выдавецтва на пяцігодку, пазнаёмілі прысутных з навінкамі літаратуры, прачыталі свае новыя творы.

ВЫТОКІ НАШАЙ ДРУЖБЫ

Сёлета спаўняецца 1500 гадоў з дня заснавання Кіева, горада, што аднолькава блізкай і ўкраінцам, чыёй сталіцай ён з'яўляецца, і рускім. І беларусам. Нездарма ж яго называюць калыскай трох народаў-братоў, а ў гісторыі славянскай культуры ён добра вядомы, як месца, што заўсёды спрыяла развіццю літаратуры і мастацтва, дзе на ўсе часы знаходзілі творчыя прытулак прадстаўнікі розных народнасцей. Вось таму юбілей Кіева — святая не толькі ўкраінскага народа.

1500-годдзю заснавання Кіева прысвячалася паслядоўнае сакратарыята праўдывання Саюза пісьменнікаў Украіны, на якое былі запрошаны прадстаўнікі Расіі і Беларусі. Ад беларускай пісьменніцкай арганізацыі ратар праўдывання Саюза пісьменнікаў БССР Ніл Гілевіч, аўтар праўдывання Васіль Зуёнак і Барыс Сачанка, на яны пісьменнік Беларусі Ліна Брыль, лаўрэат Дзяр-

жаўнай прэміі Беларусі Рыгор Барадулін.

Ад імя беларускай дэлегацыі выступіў Н. Гілевіч. Ён падкрэсліў, што ў сэрцы кожнага беларуса Кіеў выклікаў і выклікае пачуццё асаблівай цэльнасці, святла, хвалявання. Гэта і зразумела, бо гісторыя беларускага народа цесна пераплецена з гісторыяй украінскага, і на гэтым гістарычным шляху, на ўсіх скрыжаваннях часу і падзей заўсёды быў Кіеў.

Беларускія літаратары сустрэліся таксама са студэнтамі кіеўскіх інстытутаў, рабочымі, служачымі сталічных прадпрыемстваў, усклалі кветкі да помнікаў А. Пушкіну і Т. Шаўчэнка.

У сапраўднае свята ператварыўся ўрачысты вечар «Дружбаю мы з'яднаны», што адбыўся ў рэспубліканскім Доме кіно. Пра свае сувязі з украінскай зямлёй, пра тое, чым дарагі і блізка ім Кіеў, расказалі Я. Брыль і Б. Сачанка. Паэты В. Зуёнак і Р. Барадулін прачыталі вершы, прысвечаныя Кіеву.

Штогод у нашай краіне ў час вясновых школьных канікулаў праводзіцца Усеаюзны тыдзень музыкі для дзяцей і юнацтва. У час Тыдня адбываюцца цікавыя сустрэчы школьнікаў з кампазітарамі і артыстамі, наладжваюцца выступленні дзіцячых самадзейных калектываў. Сёлета адкрыццё XI Тыдня музыкі для дзяцей і юнацтва ў Беларусі быў прысвечаны вялікім сямігодным канцэрт у дзяржаўнай філармоніі. У ім прынялі ўдзел вядомыя калектывы і майстры мастацтваў рэспублікі, юныя артысты. НА ЗДЫМКУ: выступае заслужаны калектыв Літоўскай ССР, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Літвы хор хлопчыкаў і юнакоў «Ажулюкас» Рэспубліканскага Дома настаўнікаў.

ЗАПРАШАЕМ ПРИГЛАШАЕМ

НА КУРСЫ ПАВЫШЭН- НЯ ХАРАВОГА І ТАНЦА- ВАЛЬНАГА МАЙСТЭР- СТВА

Паважаныя землякі!

Для тых з вас, хто кіруе гурткамі мастацкай самадзейнасці або ўдзельнічае ў іх, Міністэрства культуры Беларускай ССР і Беларускае таварыства «Радзіма» сёлета арганізуюць курсы павышэння харавога і танцавальнага майстэрства. Курсы будуць праводзіцца ў Рэспубліканскім інстытуце павышэння кваліфікацыі работнікаў культуры Беларусі ў Мінску з 6 па 27 верасня 1982 года.

Лекцыі аб сучасных беларускіх песнях і танцах, аб уплыве народнай творчасці на станаўленне і развіццё нацыянальнага мастацтва, а таксама набыццё практычных навыкаў у кіраванні хорам ці танцавальным калектывам — усё гэта прадугледжана праграмай.

Акрамя гэтага, вы пабываеце на рэпетыцыях лепшых калектываў мастацкай самадзейнасці і на іх канцэртах, будзеце мець магчымасць наведаць тэатры Беларускай сталіцы і музеі, аглядзець славытыя мясціны нашага горада-героя і яго ваколіцы.

Для тых, хто пажадае прыняць удзел у курсах, паведамляем:

Вы аплачваеце толькі праезд з краіны вашага пражывання да Мінска і зваротны шлях дадому.

Усе выдаткі, звязаныя з вашым знаходжаннем у Беларусі, бярэ на сябе Міністэрства культуры БССР.

Аб сваім намеры прыехаць на курсы паведаміце не пазней 1 чэрвеня.

Калі ласка, напишыце, на якім адрэзку (харэаграфіі, харавым, народных інструментаў) вы хацелі б займацца.

ЗАПРАШАЕМ ВАС НА КУРСЫ!

ПИШИТЕ НАМ ПО СЛЕДУЮЩИМ АДРЕСАМ:

БССР, г. МИНСК-10, ул. СОВЕТСКАЯ, ДОМ № 9, МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ БССР.

НА КУРСЫ ПОВЫШЕ- НИЯ ХОРОВОГО И ТАН- ЦЕВАЛЬНОГО МАСТЕР- СТВА

Уважаемые земляки!

Для тех из вас, кто руководит кружками художественной самодеятельности или участвует в них, Министерство культуры Белорусской ССР и Белорусское общество «Радзіма» в этом году организуют курсы повышения хорового и танцевального мастерства. Курсы будут проводиться в Республиканском институте повышения квалификации работников культуры Белоруссии в Минске с 6 по 27 сентября 1982 года.

Лекции о современных белорусских песнях и танцах, о влиянии народного творчества на становление и развитие национального искусства, а также приобретение практических навыков в руководстве хором или танцевальным коллективом — все это предусмотрено программой.

Кроме этого, вы побываете на репетициях лучших коллективов художественной самодеятельности и на их концертах, будете иметь возможность посетить театры белорусской столицы и музеи, осмотреть достопримечательности нашего города-героя и его окрестности.

Для тех, кто пожелает принять участие в курсах, сообщаем:

Вы оплачиваете только проезд со страны вашего проживания до Минска и обратный путь домой.

Все расходы, связанные с вашим пребыванием в Белоруссии, берет на себя Министерство культуры БССР.

О своем намерении приехать на курсы сообщите не позже 1 июня.

Пожалуйста, напишите, на каком отделении (хореографии, хоровом, народных инструментов) вы хотели бы заниматься.

ПРИГЛАШАЕМ ВАС НА КУРСЫ!

БССР, г. МИНСК-34, ул. ЗАХАРОВА, ДОМ № 23, БЕЛОРУССКОЕ ОБЩЕСТВО «РАДЗІМА».

У Мінскім дзяржаўным цырку — новы атракцыён «Вясновы дывертывмент». У казачным прадстаўленні прымаюць удзел дрэсіраваныя жывёлы і птушкі. Аматыры цыркавога мастацтва — а іх, як заўсёды, поўная зала — убачаць таксама выступленні эксцэнтрыкаў-каскадзёраў на аўтамабілі, акрабатаў, жанглёраў.

НА ЗДЫМКАХ: дрэсіраваныя вярблуды народнага артыста Таджыкскай ССР Пірназара ЮСУПАВА; выступаюць музычныя эксцэнтрыкі Галіна і Уладзімір КРЭМЕНА.

Фота В. ШУБЫ.

ПОРІ

ВЁСЛЫ НА ВАДУ!

Мацнейшыя майстры грэблі Савецкага Саюза на байдарках і каноэ ўдзельнічалі ў традыцыйных спаборніцтвах «Вясенні прыз», што прайшлі ў Абхазіі.

Паспяхова пачаў сезон трохразовы алімпійскі чэмпіён мінчанін У. Парфяновіч. Ён упэўнена перамог на байдарцы на дыстанцыі 1 000 метраў. Сярод канаістаў вызначыўся яшчэ адзін мінчанін Г. Лісейчыкаў (500 метраў). А трэцюю перамогу беларускім грабцам прынес А. Купрыенка з Мазыра. Яму не было роўных на дыстанцыі 10 000 метраў (байдарка).

ПАСЛЯ ТРЭЦЯГА ТУРА

Трэці тур чэмпіяната СССР па гандболу сярод каманд вышэйшай лігі не даў змены лідэра. Мінскі СКА на два ачкі апярэджвае маскоўскія аднаклубнікаў і займае першае месца.

Сярод лепшых бамбардзіраў чэмпіяната — Аляксандр Каршакевіч. 125 мячоў закінуў ён у вароты сапернікаў.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МИНСК-ГСП, ЛЕНИНСКИ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 684

ДВА МЕДАЛІ ІРЫНЫ ШЫЛАВАЙ

З залатым і сярэбраным медалямі вярнулася з Мінскакі дамоў Ірына Шылава з Гродна. На міжнародных спаборніцтвах па стральбе была першай у малакаліберным стандарце 3×20, дзе была біла 574 ачкі, і заняла другое месца ў стральбе з пневматычнай вінтоўкі — 376 400 ачкоў.

МОЖНА ТОЛЬКІ ПАЎТАРЫЦЬ

На стралковым стадыёне Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі прайшлі спаборніцтвы мацнейшых стралкоў рэспублікі.

Вызначыўся студэнт Гродзенскага кааператыва тэхнікума Ігар Жаваранкаў. У стральбе з малакалібернай вінтоўкі на дыстанцыі 600 метраў ён выбіў 600 ачкоў з 600 магчымых! Такі вынік можна толькі паўтарыць.

ВЫСОКАЕ ЗВАННЕ

Камітэт па фізічнай культуры і спорту пры Савецкім Міністраў СССР прысвоіў званне «Заслужаны майстар спорту СССР» ігракам гандболу бальнай каманды (Мінск) Юрыю Шаўцову і Аляксандру Каршакевічу.

ПАДАРОЖЖА ПА КАСЦЮМНЫМ КАРАЛЕЎСТВЕ

Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы. Менавіта тут пачыналася, дасягнула свайго росквіту беларускае драматургічнае мастацтва. Але сёння хочацца расказаць не пра славытыя пастаноўкі, а пра тых невядомых глядачу людзей, без працы якіх не адбыўся б ніводзін спектакль.

...Пакуль ідзе на сцэне рэпетыцыя, зазірнем ў дапаможныя «цэхі» тэатра. Швецеці, бутафорскі, рэквізітарскі ўчасткі... На самым верхнім паверсе знаходзіцца касцюмеры. У адным пакоі сустраліся самыя розныя часы і эпохі. Побач з сучаснай вопраткай — старадаўнія ўборы: камзолы, фракі, бальныя сукенкі. Цікава, які з убораў выбрала б фея? Дарэчы, называюць у тэатры фею-жы загодчыцу касцюмернай — Алену Кабарду. І нездарма. Яна можа ідэальна падабраць неабходны касцюм. А гэта адказная і складаная справа, і пры выкананні яе не абысціся без дасканалана ведання этнаграфічнай спадчыны наро-

да, ведання гісторыі мод наогул. Алена Кабарда ведае сваю прафесію да дробязей. І не дзіва. Не год і не два яна вывучала дапаможную літаратуру. А колькі прачытала кніг, у якіх ёсць звесткі пра тое, як апраналіся ў ранейшыя часы! Праехала сотні кіламетраў, наведала самыя глыбінныя куткі Беларусі — а гэта дадатковыя назіранні, знаходкі. Усё гэта спалучанае і памножанае на талент (бо ў кожнай справе патрэбен ён) і дало свой вынік. Яна майстар залатыя рукі.

Загодчыца касцюмернай не толькі рыхтуе касцюмы, яна ж і «апранае» іх на акцёраў. А для гэтага да кожнага чалавека трэба падабраць свой ключык, вывучыць характар, звычкі, урэшце, магчымасці. І яна знаходзіць, вывучае, бо хоча, каб кожны быў задаволены, каб на сцэну ішоў з лёгкай душой. Глеб Глебаў, Уладзімір Дзядзюшка, Вера Пола, Лідзія Ржэцкая — акцёры, якія сталі гонарам нацыянальнай сцэны. Для яе ж — гэта дарагія назваў-

сёды людзі. Колькі разоў рыхтавала яна іх да выхаду на сцэну!

— Для мяне, — расказвае Алена Сцяпанавна, — усё героі спектакляў нібыта родныя. Але даражэй за ўсіх — Паўлінка. Я ўвогуле вельмі люблю п'есы Янкі Купалы. Памятаю, перш чым зрабіць убор Паўлінцы, я нямала пакарпела над кніжкамі, над нататкамі з падарожжаў па Беларусі: шукала чыста купалаўскі стыль вопраткі. Пра тое, як я справілася, можна меркаваць па велізарнаму поспеху спектакля.

Так, поспеху ў пэўнай ступені спрыяла праца касцюмершы. Без падрыхтаванага ёю ўбору не была б гераіня такой пераканаўчай. А гэта дае падставы майстру адчуваць сваю неабходнасць, сваю значнасць. Сёння — гэта вам скажа кожны купалавец — цяжка ўявіць тэатр без добрай і чулай Алены Кабарды.

А. СТУЛАВА.